

Statsrådsberedningen

**Svar på Nordiska rådets skriftliga fråga E13/2024 om förebyggande
arbete mot gränshinder**

Sverige har som ordförandeskapsland mottagit Nordiska rådets skriftliga fråga E13 om förebyggande arbete mot gränshinder.

Att främja integration och att förebygga och undanröja gränshinder är en central faktor för att uppnå vår gemensamma vision om Norden som världens mest hållbara och integrerade region 2030. Vi samarbetsministrar känner ett starkt ansvar för denna fråga och ser ett behov av att intensifiera vårt arbete inom såväl Nordiska ministerrådet som på nationell nivå. Gränshinderrådet spelar en viktig roll i detta arbete, men som Nordiska rådet påpekar så fråntar detta inte ansvaret från den nationella nivån.

Ett integrerat Norden utan gränshinder är en av det svenska ordförandeskapets främsta prioriteringar och ambitionen att öka takten i arbetet delas av samtliga samarbetsministrar, som gärna ser en tydligare koppling mellan det nationella arbetet och det arbete som sker i Gränshinderrådet. På samarbetsministrarnas uppdrag pågår därför en strategisk genomlysning av arbetet med mobilitet och gränshinder från 2025 och framåt, som inte bara omfattar Gränshinderrådet utan hela Nordiska ministerrådet, den nationella nivån och andra externa aktörer. Denna genomlysning kommer att analysera och rekommendera hur arbetet ska stärkas och struktureras framöver.

I väntan på att denna genomlysning presenteras vill vi som svar på Nordiska rådets frågor framföra följande:

Hur nordiska regeringar och underlydande myndigheter prioriterar inom ramen för gränshinderarbetet skiljer sig vanligtvis inte från hur man arbetar

med andra politiska frågor. Beslut av större dignitet tas oftast efter en grundlig beredning med inspel från olika intressenter, ibland genom ett formellt remissförfarande. Vad gäller gränshinder förs det exempelvis ofta dialog med respektive nationell representant i Gränshinderrådet, med informationstjänster, regionala och lokala beslutsfattare samt andra intressenter.

Det finns inte heller rutiner i regeringskanslierna genom vilka man regelmässigt meddelar att man *inte* avser vidta en åtgärd. Tillvägagångssättet beror på sammanhanget.

Inte minst sedan pandemin finns det idag en stor medvetenhet om och en önskan att främja nordisk integration i de olika nordiska administrationerna. Det finns inte minst en ökad medvetenhet om att man bör vidta åtgärder som främjar nordisk mobilitet och undvika att de som nyttjar denna möjlighet drabbas av problem. Detta gäller även för myndigheter, som ofta har ett nära samarbete med sina nordiska motsvarigheter. Det finns dock ingen allmän förpliktelse för alla myndigheter att inrapportera problem till regeringen, bland annat då vissa problem kan lösas genom praktiskt myndighetssamarbete, inte minst i gränsregioner.

I de flesta nordiska länder finns ingen övergripande funktion specifikt för gränshinderarbetet. Varje fackdepartement ansvarar för sina sakfrågor och regeringarnas prioriteringar fastställs på samma sätt som beträffande andra politiska frågor. Det kan dock tilläggas att, som framgår av ministerdeklarationen från Halden 2022, har samarbetsministrarna ett speciellt ansvar att lyfta det nordiska perspektivet, både mellan våra länder och internt i våra egna regeringar. I de nationella departementen finns också tjänstemän som bistår samarbetsministrarna i detta arbete.

Arbetet med att förebygga och undanröja gränshinder äger även rum bilateralt – inte bara samarbetsministrarna, utan även andra relevanta ministrar har ofta täta kontakter och besöksutbytet är stort.

Personer som upplever att de drabbats av ett gränshinder kan antingen vända sig direkt till den myndighet eller det organ som fattat beslut, till de gränsregionala informationstjänsterna, Info Norden eller anmäla problemet elektroniskt via ”Ditt gränshinder”.

De nordiska regeringarna och parlamenten har nationella rutiner för att granska förslag till ny lagstiftning. I vissa länder utgör förebyggande av gränshinder ett kriterium i denna granskning.

Vad gäller det nordiska samarbetet för enhetligt genomförande av EU-direktiv för att undvika att nya gränshinder uppstår finns ett väletablerat samarbete på många nivåer i huvudstäderna och på plats i Bryssel. Samtidigt kan det finnas ett mervärde av stärkt samarbete – både kring påverkansarbete i ett tidigt skede och kring implementering av lagstiftning beslutad på EU-nivå som berör för Norden centrala frågeställningar, inklusive med tydliga gränsöverskridande aspekter, där så är lämpligt. Det sker också ett gediget arbete i de olika nordiska ministerrådskonstellationerna inom deras respektive områden.

I den mån det finns olika tolkningar av nordiska konventioner finns det flera fora där dessa frågor kan hanteras, exempelvis i de olika ministerrådskonstellationerna och dess ämbetsmannakommittéer eller via procedurer kopplade till konventionerna i fråga.

Det är de nordiska samarbetsministrars förhoppning att den strategiska genomlysningen ska ge oss rekommendationer om och goda exempel på hur arbetet på den nationella nivån och i Nordiska ministerrådet både kan stärkas och bindas tätare samman.

För de nordiska regeringarna,

Jessika Roswall

Sveriges EU-minister med ansvar för nordiska frågor